



ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΟΥ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ ΝΟΜΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΙΔΡΥΤΗΣ : ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ – ΙΟΥΝΙΟΣ
1954



ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ ΝΟΜΩΝ
ΙΟΥΝΙΟΣ 2008

κρυφός ή φανερός έχθρος της ψυχαρικής διδασκαλίας, είτε το όμολογεί είτε όχι, είναι, στη γλώσσα που μεταχειρίζεται στα γραψίματά του και στον τρόπο που στοχάζεται, γέννημα και δημιουργήμα εκείνου και είναι βέβαιο πως αν δεν είχε φανεί εκείνος, δε θα είτανε κι' αυτός αυτό που είναι τώρα και που δεν είναι στη δύναμή του να πάψει να είναι.

Τώρα, είκοσιπέντε χρόνια ύστερ' από το θάνατό του, μπορούμε να στρέψουμε σ' εκείνον τη σκέψη μας χωρίς φανατισμό και χωρίς προκατάληψη. Μπορούμε κι' έχουμε χρέος να τον κρίνουμε, χωρίς να κρύβουμε τα αδύνατα σημεία του, μα και χωρίς να φοβούμε να όμολογήσουμε πως έστάθηκε ο άνθρωπος που άνοιξε το δρόμο που ακολουθεί σήμερα η γλώσσα μας, στα γράμματά μας και στη σκέψη μας.

Φαντάζομαι πως θα έρθει ένας καιρός που οι Έλληνες θα στήσουν σε μια από τις καλύτερες πλατείες της Αθήνας το άγαλμα του Ψυχάρη και θα τους τον δείχνει όχι με κανένα βιβλίο ή κανένα τυλιγμένο χαρτί στο χέρι, ούτε με το δάχτυλο στηριγμένο στο μέτωπο, παρά όρθιον, σε υπερφυσικό ανάστημα, με μια σαϊτοθήκη στο πλευρό του και με ένα δοξάρι στο άριστο χέρι. Και κοντά του, κάπως χαμηλότερα, με δοξάρια κι' αυτοί στα χέρια, θα στέκονται ο Πάλλης, ο Φωτιάδης, ο Έφταλιώτης, ο Βλαστός και ο Ταγκόπουλος.

Τελειώνω με τα ακόλουθα λόγια που είπε ο Μανώλης Τριανταφυλλίδης στο Πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης τελειώνοντας τη διάλεξή του, το χρόνο που πέθανε ο Ψυχάρης, και που τα βρίσκουμε σε ιδιαίτερο βιβλίο που τυπώθηκε στα 1946 με τον τίτλο «Μνημόσυνα» :

«Ο Ψυχάρης αφήνει την ανάμνησή του στην πνευματική ζωή της νέας Ελλάδας. Αλλά και περισσότερο ακόμη: βοήθησε τους νέους Έλληνες να πλατύνουν, καθώς είπε ο ίδιος, τα πνευματικά τους σύνορα, να σεβαστούν τον έαυτό τους και να γράψουν τη μητρική τους γλώσσα. Όσο θα υπάρχουν στη ζωή Έλληνες που θα τη μιλούν και θα τη γράφουν με αγάπη, θα ζει ο Ψυχάρης μαζί της σαν ένας από κείνους που εργάστηκαν για να την ύψώσουν. Και αν η ανάμνηση μείνει ζωντανή στη συνείδηση των έρχομενων γενεών, τότε δίχως άλλο θα του στήσουν, καθώς το ζήτησε μια φορά στα παλιότερα χρόνια του δημοτικισμού ένας φίλος της Ελλάδας, ο K. Krumbacher, το άγαλμά του. Όχι για να τιμήσουν εκείνον, που δεν το χρειάζεται πιά, παρά για να συμβολίζει τη γλωσσική αρμονία που θα βασιλεύει πιά στον έλλη-νισμό.

»Εύχομαι ή μέρα αυτή να μην άργήσει».

Αυτή ή ημέρα άργεί, μα θέλω να πιστεύω πως δεν μπορεί να μην έρθει κάποτε.

K. ΚΑΡΘΑΙΟΣ

ΛΙΓΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΒΙΟΛΕΤΤΕΣ

Αποθέτω κ' εγώ με βαθύτατη ευλάβεια, λίγες πολιτικές βιολέττες, πάνω στο πανελλήνιο κενοτάφι, που έστησε στη μνήμη του Ψυχάρη, ο σεβασμός, ή εκτίμηση, ή αγάπη και ή ευγνωμοσύνη της γενιάς μας. Τα νέα μας χρόνια τα είχε γεμίσει το όνομά του, ή ζωή του.

Το παράδειγμά του μάς έφτέρωνε. Ακατάβλητος αγωνιστής και οδηγητής θερμός, μάς έφώτισε το δρόμο του καθήκοντος. Μάς βοήθησε να γευτούμε τις όμορφιές που κρύβει μέσα της ή πίστη στον άγωνα.

Πέρασαν τα χρόνια. Τα αισθήματά μας για κείνον διατηρούν όλη τους τη δροσερότητα. Συχνά τον θυμόμαστε. Συχνά θυμόμαστε τους κεραυνούς και τους ήλιους

Πόλη, 18 Απριλίου 1954

του. Η Φυλή έχει πάντα ανάγκη από πιστούς και άκαταπόνητους αγωνιστές σε όλους της τομείς της ζωής της.

Μεταχειρίστηκε όλα τα μέσα που είχε στη διάθεσή του για να σπάσει τα δεσμά που έμπόδιζαν τη φυσική εξέλιξη του Νεοελληνικού λόγου και για να άνοιξει νέους δρόμους στην πνευματική δράση μας.

Κρίμα που δεν είναι πιά στη ζωή για να χαρεί την πλούσια και ρωμαλέα άνθιση της σημερινής μας λογοτεχνίας και για να καμαρώσει τους άξιους εργάτες της, που μάς γεμίζουν περηφάνεια. Το όνομα του Ψυχάρη θα μείνει στην Ιστορία των Νεοελληνικών Γραμμάτων κοντά σε τόσα άλλα φωτεινά όνόματα.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΧΑΛΚΟΥΣΗΣ